

THE ETHICS OF REBELLION AND RESURRECTION GENERATION AS A DIFFERENT SEARCH IN THOUGHT AND PRACTICE

SERKAN YORGANCILAR

Dr., ABB, Kadın ve Aile Hizmetleri Dairesi Başkanı

Mail: serkanyorgancilar@gmail.com

 ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-8438-2012>

ABSTRACT

Nurettin Topçu and Sezai Karakoç are two important names who have had a significant impact on the world of Turkish thought. Nurettin Topçu tried to publicise these ideas with the journal Hareket, which he began to publish in 1939, and Sezai Karakoç, with the Journal of Diriliş, which he began to publish in 1960. Both Hareket Journal and Diriliş Journals have defended things that are very close to each other, as well as different things. In this context, the traces of some breaks and continuities in the world of Turkish thought will be discussed in the context of the ethics of rebellion (İsyan Ahlakı) and the creed of the resurrection generation Diriliş Neslinin Amentüsü), through the articles written in these journals and the ideas put forward in the books created from these articles. Criticisms of the modernization of the Ottoman period, the view of nation and nationalism, whether the technique and culture of the West should be taken or not were discussed in the context of the continuities between the two thinkers. Personalities such as Mehmet Akif, Yunus Emre and Mevlana also have a continuity in the pioneering meanings they attribute. Both names differ very little from each other on these issues. The differences between Topçu and Karakoç, on the other hand, focused on Topçu's interpretations of being Turkish, Turkish nationalism, his belief in Anatolian socialism, and the meanings he attributed to the role of philosophy in thought. In this framework, the thoughts of these two thinkers, who have deeply influenced the Turkish world of thought and whose effects are still ongoing, were compared on some issues. The points where they diverge and converge have been identified and inferences have been made about the vital reasons.

Keywords: Ethics of Rebellion, Resurrection Generation, Topçu, Karakoç, Conservatism

Makaleye Ait Bilgiler

Makale Türü: Araştırma

Geliş Tarihi: 05.07.2022

Kabul Tarihi: 27.08.2022

Yayın Tarihi: 15.10.2022

Yayın Sezonu: Temmuz-Aralık

Makaleye Atıf Bilgisi

YORGANCILAR Serkan (2022). "Türk Düşüncesinde Kırılma ve Süreklilikler Bağlamında İsyan Ahlakından Diriliş Neslinin Amentüsüne Bir Kuşağın Yorgunluğu". *Muhafazakâr Düşünce Dergisi*. Yıl: 18 Sayı: 63. (230-248)

muhafazakârdüşünce • yıl: 18 - sayı: 63 • temmuz-aralık 2022

TÜRK DÜŞÜNCESİNDE KIRILMA VE SÜREKLİLİKLER BAĞLAMINDA İSYAN AHLAKINDAN DIRİLİŞ NESLİNİN AMENTÜSÜNE BİR KUŞAĞIN YORGUNLUĞU

SERKAN YORGANCILAR

Öz

Nurettin Topçu ve Sezai Karakoç Türk düşünce dünyasına önemli etkileri olmuş iki önemli isimdir. Nurettin Topçu 1939 yılında çıkarmaya başladığı Hareket dergisi ile Sezai Karakoç ise 1960 yılında çıkarmaya başladığı Diriliş Dergisi ile bu düşüncelerini yaygınlaştırmaya çalışmışlardır. Gerek Hareket Dergisinin gerekse Diriliş Dergisinin birbirlerine çok yakın şeyleri savundukları olduğu gibi birbirlerinden farklı şeyleri de savunmuşlardır. Bu bağlamda bu dergilerde yazılan yazılar ve daha sonra bu yazılardan oluşturulan kitaplarda ortaya konan fikirler üzerinden Türk düşünce dünyasında bazı kırılmaların ve sürekliliklerin izi isyan ahlakı ve diriliş neslinin amentüsü bağlamında tartışılacaktır. Osmanlı dönemi modernleşmesine yöneltilen eleştiriler, millet ve milliyetçiliğe bakış, Batının teknik ve kültürünün alınıp-alınmaması konuları her iki düşünür arasında ki süreklilikler bağlamında ele alınmıştır. Mehmet Akif, Yunus Emre ve Mevlana gibi şahsiyetler yükledikleri öncü anlamlarda da bir süreklilikleri mevcuttur. Her iki isimde bu konularda birbirlerinden çok az ayırmışlardır. Topçu ve Karakoç arasındaki kırılmalar ise Topçu'nun Türklük ve Türk milliyetçiliği hakkındaki yorumları, Anadolu sosyalizmine karşı olan inancı ve felsefenin düşüncede oynadığı role yüklediği anlamlarda yoğunlaşmıştır. Bu kapsamda çalışmada Türk düşünce dünyasını derinden etkilemiş ve etkileri de hala sürmekte olan bu iki düşünürün bazı meseleler hakkındaki düşünceleri karşılaştırılmıştır. Ayrıştıkları ve birleştikleri noktalar tespit edilmiş ve bunların nedenleri hakkında çıkarımlar yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İsyân Ahlakı, Diriliş Nesli, Topçu, Karakoç Muhafazakârlık

Düşünce ve Pratikte Farklı Bir Arayış Olarak İsyan Ahlakı ve Diriliş Nesli

Nurettin Topçu ve Sezai Karakoç Türk düşünce dünyasına ürettikleri eserler ve uzun yıllar boyunca çeşitli zorluklara direnerek çıkarttıkları dergiler sayesinde mühürlerini vurmuş iki önemli isimdir. Hem Topçu'nun hem de Karakoç'un Türk düşünce dünyasında ve Türk edebiyatında hatırı sayılır bir takipçi kitlesi bulunmaktadır. Her ikisi içinde akademide çok sayıda akademik çalışmalar bulunduğu gibi düşünce dergilerinde, sempozyum ve panellerde onlar adına sayısız program yapılmaktadır. Topçu ve Karakoç'un üretmiş oldukları düşünsel ve edebi müktesebata önemli bir ilginin olması elbette onların eserlerinin bir anlamda değerini de ortaya koymaktadır. Onlar muhalif söz söylemenin ve fikirlerini ifade etmenin zor olduğu dönemlerde yazdılar. Yazdıkları üzerinde yaşadıkları olaylar etki etmiştir. Her iki ismin gerek yetiştikleri sosyo-politik ortam gerekse aile yapıları birbirlerine benzemektedir. Topçu, II. Meşrutiyet'in ilanından bir yıl sonra 1909 yılında Osmanlı payitahtı olma özelliğini hala sürdürmekte olan İstanbul'da, Erzurumlu köklü bir aile olan Topçuzadelerin bir evladı olarak dünyaya gelirken, Karakoç ise genç Cumhuriyetin 10. yıl kutlamalarının tüm yurttaki coşku ile yapılmakta olduğu 1933 yılında Diyarbakır Ergani'de dünyaya gelmiştir. Dolayısıyla Topçu, Karakoç'tan 24 yaş daha büyük olmakla birlikte Osmanlı'nın çöküşüne şahitlik ettiği gibi Cumhuriyetinde kuruluşuna da şahitlik etmiştir. Türkiye'nin toplumsal ve kültürel dönüşümü üzerine üretilen düşüncelerin en yoğun olduğu yıllarda Topçu henüz olgunlaşmakta olan İstanbullu bir gençtir. Okumaya ve kendini geliştirmeye ilgisi yaşlılarının çok üzerinde olan Topçu bu yılların kültürel gelişiminden ziyadesiyle istifade etmesini bilmiştir. İstanbul'un kültürel dokusunun içerisinde kendini geliştirmiş, ailesinin ve sosyal çevresinin de kendisine tanımış olduğu ayrıcalıktan faydalanmıştır. Topçu çocukluğunun küçük bir kısmını Süleymaniye'de bulunan evlerinde geçirdikten sonra yaşamını Çemberlitaş Şatır sokakta geçirmiştir. Eğitimini ise İstanbul'un önemli okulları arasında sayılmakta olan Vefa İdadisi ve İstanbul Lisesinde tamamlamıştır (Kara, 2013:25). Karakoç, Topçu kadar hareketli bir sosyo-kültürel ortamda değil daha dezavantajlı bir ortamda yetişmiştir. Maraş ve Antep'te parasız yatılı okuyarak siyasal kazanmış ve 1955 yılında Ankara siyalsaldan mezun olmuştur. Dolayısıyla onun kentli kültürel yaşamı Topçu'ya göre daha geç bir evrede başlamıştır. Karakoç Ankara'da geçen yüksek tahsil yıllarından sonra İstanbul'da da yaşamıştır. Dolayısıyla her iki düşünürün düşünce dünyasında İstanbul çok önemli bir yer tutmaktadır. Aslında hem Topçu'nun hem de

Karakoç'un İstanbul güzellemelerinin yanında İstanbul hakkında son derece dikkat çekici yergileri de bulunmaktadır. Topçu, İstanbul sokaklarını kirli ve pis bulurken (Topçu, 2011a:19), Karakoç ise İstanbul için "bir uçtan bir uca işportacı pazarı", "çingene panayırı", "parya kent", "şehirler ploreteryası" (Karakoç, 1999: 108-109) olarak nitelendirmelerde bulunmuştur. Topçu, İstanbul'da yerleşik halkta dahil olmak üzere tüm insanların kurulu düzenlerinin "çalmak" üzerinden inşa edildiğini iddia etmiştir. Çalma gibi olumsuz bir durum üzerinden kurulan yaşamda güven duygusunun ortadan kalktığını bunun yüzünden ise insanların cebinden para, camilerde ayakkabı, meyhanede meze, sokakta izzet-i nefsin çalındığını ifade etmiştir. Hernekadar iki düşünürümüzde İstanbul'un kimi şeylerini yüksek sesle eleştiriyor olsalar da her ikisi içinde İstanbul günün sonunda "çağların armağanı koca bir şehir" (Karakoç, 1999:110) olmakla birlikte hem isyan ahlakının hem de diriliş neslinin kurulacağı yerdir.

Topçu isyan ahlakını belirli tercihler sonucunda ve herhangi bir olgu/ olay karşısında bireyin irade göstermesi sonucunda ortaya çıkan eylemler için kullanmıştır. Ona göre herhangi bir olay olgu karşısında irade gösteren bireyin davranışı harekete neden olmaktadır. Hareket bireyin bilinçli tutumlarının ve şuurlu davranışlarının sonucudur. İçerisinde şuur ve bilinç barındırmayan eylemler hareket değildir. Cansız varlıkların yerlerini değiştirmesi gibi tabiatın bir olayıdır. Aynı şekilde insanların yaşamlarını sürdürmeleri için nefes alıp vermeleri türünden olgularda hareket değildir. Bütün bunlar istemsiz ve bilinçsiz eylemler türevindedir. Oysa iradenin sonucunda ortaya çıkan hareket mükemmelliğe doğru bir atılış olmakla birlikte insanın kendini tanımasına yardımcı olan ferdi iradenin bir özetidir (Topçu, 2006:30). Topçu için hareket ve irade sonucunda özgür insanların tercihleri ahlaki davranış olarak nitelendirilebilir.

Kendini diriliş eri olarak nitelendiren Karakoç'un Diriliş'e yüklediği anlam ise metafizik temelden başlayarak bireysel yaşamın en ince noktalarına kadar nüfuz eden oradan tüm toplumsal yaşama geçerek tarihsel bir bakış açısıyla her türlü bireysel, tarihi ve metafizik oylara kadar uzanan geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır (Karakoç, 2015:12). Karakoç güçlü kalemıyla dirilişin anlamını son derece geniş bir alanı kapsayacak şekilde ince detayları ile resmetmiştir. Diriliş söylemine hem bireylerin ve toplumların neden İslam düşünce ve pratiklerinden uzaklaşmakta oldukları ile ilgili düşüncelerini koymuş diğer yandan ise bu ayrılışın sona erışı ve ona yeniden kavuşmayı da nasıl sağlayacağını ve bunun için neler yapılması gerektiğini koymuştur.

Aydınlanma, öze dönüş ve yeniden doğuş gibi birbirini tamamlayan tanımlamaları diriliş olarak değerlendiren Karakoç dirilişin bir sistem olduğunu ileri sürmüştür (Karakoç, 2015: 52). Yeniden doğuş anlamında diriliş, varolanlara karşı bir tepki değildir. Dirilişi bir tepki olarak değerlendirenleri diriliş düşüncesine karşı haksızlık yaptığını ileri süren Karakoç dirilişi köklü bir değişim olarak değerlendirerek bunun sadece bir tepki olmadığını beyan etmiştir. Bu bağlamda 1975 ve 1976 yıllarında Diriliş dergisinde yayımlanan sonradan Diriliş Neslinin Amentüsü olarak basılacak olan eserde yer almış yazılara baktığımızda diriliş neslini tanımlarken dönemim sosyo-politik tartışmalarının dışında kalamadığını görmekteyiz. Karakoç aynı Topçu gibi sol söylemin dilini kullanmaktan çekinmemiş hatta bir çok dikkat çekici ve önemli meseleleri solun dili üzerinden kurgulamıştır. Kendini “diriliş işçisi” ve “Allah kentinin işçisi” olarak nitelendirmiş ardından da “cephesiz” kelimesi üzerinden kendini konumlandırmıştır. Ayrıca durduğu yeri ise “bir diriliş cephesi var ve bende cephede savaş adamıyım” şeklinde formülize etmiştir (Karakoç, 2012:8). Onun cephesinde top, tüfek, molotof ve bomba bulunmadığını bunların yerine ruh ve zihniyette savaş meydana geldiğini de farklı yerlerde dile getirmiştir.

Topçu ve Karakoç düşüncesinde birbirlerini tamamlayan fikirler bulmak zor değildir. Bu düşüncelerin başında her ikisinin de modernleşmenin önemli köşe taşlarından olan Rönesans ile ilgili düşünceleri gelmektedir. Topçunun hareket dergisindeki ilk yazısı Rönesans üzerinedir. Topçu, 1939 yılında çıkarmaya başladığı Hareket dergisinin ilk sayısının ilk sayfalarında bizzat kendisi Rönesans üzerine yazılar yazmaya başlamıştır. Ona göre 13. asırdan beri devam etmekte olan Türk İslam medeniyetinin öncü isimleri Rönesans yapmak istemişlerdir. Onların yazıları ve düşünceleri sistematik olarak ele alındığında herbirinin İslam toplumlarının içerisinde bulunduğu kötü duruma itiraz ettikleri ve onları bu durumdan çıkarmak için çareler aradığı görülmektedir. Dolayısıyla Topçu’da geçmişte Türk-İslam düşünürlerinin yapmak istedikleri şeyi yani Rönesansı gerçekleştirmek istemektedir. Bu bağlamda onun değerlendirmesine göre Mevlana, Yunus, Mimar Sinan ve Fuzuli gibi sembol isimler ürettikleri düşüncelerle birer Rönesans ortaya koymuşlardır (Topçu, 1999b:92). Topçu Rönesansın manası ve içeriğiyle ilgilenirken Avrupa toplumlarında meydana getirdiği sonuçları da ortaya koymuştur. Ona göre Avrupa Rönesans sayesinde bugünkü duruma gelmiştir. Dolayısıyla İslam toplumlarının da acilen yapması gereken kendi içlerinde Rönesans’tır. Akıl, ilim ve felsefe ile Rönesans düşüncesi toplumlarda yer

edinecek ardından ise yeni bir Rönesansın Türkler tarafından yapılacağını ifade etmiştir.

Topçu'nun düşünce sisteminde anahtar kavramlardan birisi olarak sık sık kullanılan Rönesans Avrupa modernleşmesinin en önemli unsurlarından birisidir. 16. Yüzyılın başında Batı Avrupa'da düşünce ve felsefede başlayan, yerleşik otoriteleri ve dini kalıpları sorgulayan bir süreç olarak Rönesans mimaride, sanatta ve düşünce alanında ilk olarak ortaya çıkmıştır (Bauer, 2014: 24). 17. Yüzyılda Fransız İhtilalini hazırlayacak olan fikir akımlarının ve düşünce ekollerinin doğmasına zemin hazırlayan Rönesans öncelikle İtalya'da mimaride ortaya çıkmıştır. Aydınlanma düşüncesinin temelleri mimaride başlayan bu tartışmalarla yaşamın her alanına uzana bir tartışmalar zinciri halinde yayılmıştır (Berman, 2014:27). Avrupa'da yükseköğrenimini tamamlayan Topçu özellikle felsefe alanında uzun yıllara yayılan ve sancılı bir sürecin adı olarak Rönesansın Avrupa toplumlarında meydana getirdiği değişimi görmüştür (Topçu, 1998: 62). Dolayısıyla Batı Avrupa aydınlanmasının kökeninde olan Rönesans sürecinin bir benzerinin Türk toplumunda da uygulanmasından yanadır. Ancak Topçu Rönesansa bu kadar hayati bir önem atfedip sürekli onu vurgularken onunla ayrılmaz biçimde olan reforma hiç atıf dahi yapmaz. Reformun Türkiye'de yanlış anlaşılacağı ya da tepkilere neden olacağını düşünmüş olacağı gibi reform düşüncesini benimsememiş olması da bu tavrında önemli bir etkidir. Aynı şekilde Karakoç'ta da Rönesans vurgusu yapılmışken Batı Avrupa modernleşmesinin önemli bileşeni olarak kabul edilen reformdan o da bahsetmez.

Karakoç'un Rönesans ile ilgili düşünceleri de küçük farklar olmakla birlikte Topçu'nun düşüncelerine yakındır. Avrupa medeniyetinin modern çağlardaki kaynağını Rönesans olarak gören Karakoç, Batının Rönesansın kaynağını eski Yunan'dan aldığını iddia etmiştir. Dolayısıyla Rönesansın eski Yunan medeniyetine dayandığı kabul edilirse bir medeniyetin başka bir medeniyete ilham kaynağı olduğu sonucu çıkmaktadır (Karakoç, 1999:35). Aslında Karakoç, Avrupa medeniyetine Yunan medeniyetini işleyerek onun önüne hazır bir şekilde sunanların Endülüslü bilginler olduğunu iddia etmiştir. Ancak Avrupa, Endülüs medeniyetinden gözü kamaşmış olmasına rağmen ona hiçbir zaman doğru düzgün atıf yapmamıştır. Bu da Rönesansın İslam'a kayıtsız kalmasına neden olmuş ve Karakoç'a göre bu durum Rönesansın temelindeki iki eksikten birisi olmuştur. Ona göre metafizik temeli sağlam olmayan Rönesans insana ve dünyaya sağlıklı bakmamıştır. Bir diğer eksikliği ise her yeni oluşumda bulunması gereken orijinal özün

onda olmamasıdır (Karakoç, 2008: 18). Sonuç olarak Karakoç Topçu'ya göre Rönesans konusunda daha farklı fikirlere sahip olmakla birlikte Avrupa tarihinde bir dönem noktası olan Rönesansı yeni değil yenileniş olarak nitelendirmiştir (Karakoç, 2008:8). Rönesansın içerisinde bulunan Avrupa modernleşmesini hazırlayan çoğu orijinal hatta yeni çok farklı unsurları sadece eskinin yeniden üretimi olarak değerlendirmek fazlaca indirmegemeci bir yaklaşım olmuştur.

Karakoç ve Topçu düşüncesinin merkezi konumunda olan bir diğer konu medeniyet meselesidir. Her iki düşünürde medeniyet konusunu yazı hayatları boyunca sürekli gündemlerinde tutmuşlar, neredeyse tüm yazılarını ve konuşmalarını medeniyet meselesi ile ilişkilendirmişler. Medeniyet konusunda yapmış oldukları yorumlarda çok bariz farklılıklar bulunmamaktadır. Her ikisi içinde medeniyet sorunu Doğu-Batı ve modernleşme konularında gündeme gelen, “öteki” ile farklılaşmayı ve ayrışmayı ortaya koyan bir kavramdır. Medeniyet “biz” bilincini ortaya çıkaran, besleyen ve büyüten bir olgu olarak resmedilmiştir. Neredeyse her konu, şiiirden sanata, edebiyattan felsefeye, dinden devlet yönetimine kadar uzanan, yaşamın ve hayatın tüm alanlarını kapsayan herşey medeniyet içerisinde değerlendirilmeye çalışılmıştır. Medeniyet meselesini böylesine hayati bir olgu olarak düşüncenin merkezine koyduğunuzda, karşınıza çıkan sıradan güncel bir sorunu bile bu bağlamda değerlendirmeye kalktığınızda bazı sorunlu ve komik durumlara da düşülmüştür. Medeniyet meselesinde doğu-batı karşılaştırması yaparken bir konuşmasında anne-baba yanında sigara içmemek veya ayak ayak üstüne oturmamak örneği üzerinden bir kıyaslama yapar. Aynı konuşmada, toplu taşıma araçları arasında yer alan dolmuşların doğuda olduğunu batıda ise olmadığını bir medeniyet farklılaştırması olarak ortaya koyar (Karakoç, 2015: 86-88). Oysa Karakoç gibi değerli bir düşünür bu kıyaslamayı insan hakları, kadın hakları, kadına şiddet, özgürlükler ve adalet gibi konular üzerinden yapmış olsaydı daha gerçekçi bir karşılaştırma yapmış olurdu. İnsan ve toplum yaşamını ilgilendiren sıradan bir doğal değişim bile medeniyet meselesi gibi ciddiye alınmış, sıradan bir olaya kendi sınırlarının üstünde fazlaca anlamlar yüklenmesine neden olmuştur. Aslında doğu ve batı medeniyetleri arasında geçmişte de farklar olmuştur gelecekte de olacaktır. Bu farklılaşmanın olmasını her zaman bir tehdit unsuru olarak algılamak ve takipçilerine böyle yansıtmak toplumların yaşamlarını gerilimli bir hale getirmiştir. Oysa Ülken'nin yapmış olduğu gibi toplumlar ve medeniyetler arasında her zaman farklılıkların olduğunu asıl önemli olanın “zihniyet” (Ülken, 2008: 125) meselesi olduğunu görmek gerilimi azaltıcı bir unsur olabilirdi.

Topçu medeniyet düşüncesinin bir hikmet arayışı olduğunu söylemiştir (Topçu, 1997:45). Ona göre her medeniyet kendi toplumunun en iyi yaşam şartlarına sahip olabilmesi için hikmeti aramaktadır. Hikmet ise bilgiyle, felsefeyle ve düşünmeyle ortaya çıkar. Toplumların düşünmesini ise eğitim seferberliği yolu ile maarif ile yapmak gerekmektedir. Dolayısıyla eğitim hikmet arayışında en öncelikli iş olmakla birlikte eğitimin ardından medeniyet kendini inşa edecektir. Medeniyet farklı toplumlarla etkileşim sonucunda ortaya çıkmakta ve gelişmektedir. Dolayısıyla eğitim farklı toplumların, farklı medeniyetlerin tecrübelerini yeni nesillere aktaracak en etkili yöntemdir. Farklı medeniyet tecrübelerini ve insanlık tarihi boyunca ortaya çıkmış medeniyetleri eğitim sayesinde öğrenecek yeni nesiller bu bağlamda kendilerine uygun yeni yollar inşa edeceklerdir. Tam da bu nokta Karakoç'un kendine sorun ettiği konuların başında kendi medeniyetimizde kalıp kalmayacağımız sorunu gelmektedir. O, bir toplumun kendi medeniyetinden çıkarak başka bir medeniyete giremeyeceğine inanmakla birlikte hiçbir milletin, halkın veya toplumunda kendi medeniyetini bırakıp başka bir medeniyete geçmediğini iddia etmiştir. Karakoç bu görüşünü ispat etmek için Kartaca ve Roma medeniyetleri arasındaki tarihsel olayı göstermiştir. Her iki medeniyet birbirleri ile ölümcül bir savaşa girmiş ve bu savaş sonucunda Roma Kartaca'yı yenmiştir. Kartacalılar bu yenilgi sonrasında Romalılaşmamış bunun yerine yok olmuşlardır (Karakoç, 2012: 75). Elbette bu yorum Karakoç'un kendi düşüncesini ispat için kullandığı bir bakıştır. Çünkü ona göre medeniyet üç temel ilkeye dayanmaktadır. Bu ilkeler güzellik ilkesi, doğruluk ideası ve iyilik ideasıdır. Dolayısıyla böyle bir yaklaşımla medeniyet bir toplumun kendi inancını, anlayışını, doğruluk ve iyilik anlayışını gerçekleştirmesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Karakoç'a göre medeniyeti oluşturan doğruluk alanı inançlar, felsefe, düşün ve bilimden oluşmaktadır. Güzellik ideası ise genel olarak estetiğin konusu olan şeyler ve sanattır. Üçüncü ve son iyilik ideası ise değerler ve güzellikleri kapsar (Karakoç, 2012: 83). Hayatın her safhasında bütüncül bir olgu olarak medeniyet düşüncesi insanın bütün yaşamını etkilemektedir. Karakoç medeniyet ve kültür arasında da bir bağ kurmuştur. Kültür medeniyetin olmazsa olmaz koşuludur. Kültürsüz bir medeniyet olamaz.

Topçu ve Karakoç'un medeniyet meselesine bakışları ve Avrupa medeniyet ile Yunan medeniyeti arasında kurduğu bağlar birbirlerine yakınlık göstermektedir. Topçu, Karakoç'tan farklı olarak medeniyetin bir kentli ve şehirli işi olduğunu söylemiştir. Dolayısıyla ona göre öncelikle bir medeniyet kurabilmenin yolu göçebelikten yerleşik hayata geçmek, yerleşik hayata

geçtikten sonrada kentli ve şehirli bir yaşam kurabilmekten geçer. Toplumun geleneksel yaşam biçimi kent yaşamında sürekli bir biçimde hırpalanarak toplumlar yeni şeylerle karşılaşır. Tam da bu yeni şeylerle karşılaşma halleri toplumlar için bir kriz olabileceği gibi güzel bir fırsatta olabilmektedir. Aslında bu görüşleri ile Topçu tarih felsefesi konusunda derin bir yorumlama kabiliyetine sahip olduğunu göstermiş ve toplumların her şeye direnmemesi gerekliliğinin altını çizmiştir.

Pratik Bir Yol Olarak Dergicilikle Kitleselleşme

Türk düşünce dünyasında dergicilik kitleselleşme açısından önemli bir araç olarak kullanılmıştır. Genellikle düşünce dergileri etrafında kümelenen küçük bir entelektüel grup kendi dünya algılarını topluma aktarmak ve buradan da kitleselleşebilmek için dergiciliği önemli bir buluşma noktası olarak görmüşlerdir. Düşünce dergilerinin geneline baktığımızda edebi/kültürel/sanatsal ya da dini/siyasi üst başlıkları altında yayınlarını sürdürmüş olduklarını görürüz. Bu bağlamda dergiler ya edebi siyasi yönü ağır basan dergiler ya da doğrudan siyasi kültürel yanı ağır basan dergiler olarak iki ana başlık altında yayın yapmışlardır. Dergiler genellikle kıt kaynaklarla ve ekonomik zorluklarla çıkartılmıştır. Neredeyse bütün düşünce dergilerinin yayın hayatına başlamalarında aynı acıklı melodramlara rastlamak mümkündür: Dergiyi düzenli olarak yayınlayabilecek ve bunu sürdürebilecek ekonomik güçten yoksun kurucu bir kadro, dergiler için rutubetli ve güneş görmeyen köhne ofisler, profesyonellikten uzak hatta profesyonelleşmeyi ilerleyen yıllarda dahi hiç düşünmeyen idari bir yönetim, kişiler ve şahıslarla özdeşleşen dergiler. Mesela Karakoç Diriliş dergisinin 1966 yılından itibaren ikinci kez yayın hayatına başlamasıyla ilgili olarak, yukardaki ifadeleri teyit edercesine dağıtımın her zaman olduğu gibi kötü olduğunu hiçbir zamanda iyi olmadığını söyleyerek kıt kanaatler vurgusu yapmıştır (Karakoç, 2015: 69).

Hareket Dergisi 1939'da *Diriliş Dergisi* ise 1960 yılında çıkmaya başlamıştır. Topçu derginin ilk sayılarında yazmış olduğu "Çalgıcılar" adlı yazıdan dolayı cezalandırılmış ve sürgün edilmiştir. Dolayısıyla ilk sayılar düzenli olarak yayınlanamamıştır (Yorgancılar, 2022:130). *Diriliş dergisi* de yayın hayatına başladıktan ve iki sayı çıkardıktan sonra 60 darbesi olmuş ve dergi çıkartılamamıştır. Dergilerin ilk sayılarında yaşanan bu talihsiz olaylardan sonra Topçu öğretmenlik mesleğine Karakoç ise askerlik yapmaya gitmiştir Her iki isimde dergilerinin ilk yayınlanma aşamalarında karşılaşmış oldukları bu zorluklardan yılmamışlardır. Zaman içerisinde kendi sosyal ve ekonomik

durumlarını hazırladıklarında dergilerini yeniden çıkarmaya başlamışlardır. Topçu, Hareket dergisini ilk yıllarında 32 sayfalık mütevazı bir şekilde bastırmıştır. Dergi aylık fikir ve kültür dergisi alt başlığı ile yayınlanmıştır. Topçu, dergide hem kendi ismiyle hem de müstear isimlerle yazılar yayınlamıştır. Ayrıca Avrupa düşüncesine yön verdiğini düşündüğü isimlerin tercüme yazılarını da dergide yayınlamıştır. Aynı şekilde Karakoç'ta Diriliş dergisinde başyazılar olmak üzere şiirlerini ve diğer edebi türdeki eserlerini yayınlamıştır. O da aynı Topçu gibi Batı Avrupa edebiyatına yön veren bazı tercüme yazıları bizzat kendisi yayınlamıştır. İkisinin de etkilendiği birçok batılı düşünür ve yazar bulunmaktadır. Her ikisi de dergilerinde bu yazarlara yer vermekten geri durmamışlardır. Bu bağlamda her ikisi de batı düşüncesini, batı felsefesini ve Avrupa modernleşmesini her fırsatta dikkat edilmesi ve uzak durulması gereken bir olgu olarak resmetmelerine rağmen seçici bir yaklaşımla, Türk düşünce dünyasına katkı sunacağı fikirlere de açık olmuşlardır. Diriliş dergisinde edebi vehimler olduğunu ancak daha çok fikir yazıları ve çeviriler olduğunu söyleyen Karakoç diriliş dergisinde bir fikrin savunulduğunu ve bütün bu çeviri ve metinlerinde diriliş fikrini, diriliş görüşünü yaymak, geliştirmek ve millete mal etmek için yapıldığını söylemiştir (Karakoç, 2015: 68).

Dergiciliği düşüncelerini topluma aktarmak gibi araçsal bir düşünce ile çıkardıklarını öne süren Topçu ve Karakoç dergilerinde Türk modernleşmesinin tartışmalı konuları hakkında da fikirlerini dile getirmişlerdir. Bu bağlamda her ikisinde de Avrupa'nın teknik ve bilimini alalım ancak medeniyetini uzak tutalım görüşü hâkimdir. Topçu Avrupa medeniyetinin tekniğinin medeniyetinden arınmış bir biçimde alınamayacağını iler sürerken Karakoç bu görüşün aksini iler sürmüştür. Bir ülkede gerçek teknik ve ekonomik kalkınmanın bilim zihniyetinin doğmasıyla başlayacağını düşünen Karakoç kalkınma ve ilerleme kelimelerini yeniden anlamlandırmak gerektiğinin altını çizmiştir (Karakoç, 1999:110). Ona göre özgür düşünce ve gerçek bilim olmadan kalkınma gerçekleştirilemez. Kalkınma ve ilerlemenin teknoloji satın alma yoluyla gerçekleşmeyeceğini bunun yerine o ülkenin dehalarını üreteceği sanayileşmenin olması gerektiğini ifade etmiştir. Karakoç'un da bütüncül olarak düşünceleri değerlendirildiğinde kalkınma, ilerleme, sanayileşme gibi konularda söyledikleri arasında farklılıklar olduğu görülebilmektedir. Bir yandan Batı'nın Türk toplumuna veya Batı dışı toplumlara hürriyet ve kalkınma getirmedeğini ifade ederken diğer yandan ise faydacı bir yaklaşımla Batı'nın hatta marksizmin didik didik edilerek "yanlış ve düşman dünyaların" (Karakoç, 1999: 101)) deneylerinden faydalanılması gerektiğini

söylemektedir. Batının Türk dünyasına özgürlük veremeyeceğini çünkü Türk dünyasının özgürlüğünü Batı'nın aldığını söyleyerek özgürlüğün verilen bir nesne olmadığını tersine özgürlüğün insanın içerisindeki şahsiyet duygusunun tabii gelişimi olarak kazanılacağını belirtmiştir (Karakoç, 1999: 100). Topçu'da hareket felsefesinde özgürlük ve hürriyet konularında daha derinlemesine analizlerde bulunmuştur. Onun hareket felsefesinin temelinde özgürlük bir başka deyişle hürriyet vardır. O bireyin hareketlerinden sorumlu tutulabilmesi için özgür olma şartını öne sürmüştür. Özgür birey sorumluluk taşıma salahiyetine sahiptir. Sorumluluk harekete sürükleyen zorlayıcı emirdir. Bu zorlayıcı emirde bireye dışardan dayatılan, kendi istekleri dışında bir emir olmayıp, kendi içerisinden gelen bir bilinçlilik halidir. İnsan hareket ettiği için hürdür. Esaretin karşısında olarak hürriyet insana yaşama kabiliyeti sunar ki bu da ona ferdi hayatını kazandırır. Bireysel yaşamın ortaya çıkması sayesinde ise birey hareket halinde olarak kendini tanıtır (Topçu, 1999: 50). Hareket dergisinde tüm bu konuları işleyen Topçu, aslında hareket halinde olan bilinç sahibi bireylerle bir medeniyet kurmak amacı taşımıştır.

Topçu'nun Hareket dergisinin ilk sayısı 1939 yılında yayımlanırken, Topçu'nun vefatından sonra da iki dönem halinde yayın hayatına devam ederek son sayısı 1982'de yayımlanmıştır. Çok uzun soluklu bir dergi olarak Hareket dergisi defalarca yayımına ara vermek zorunda kalmıştır. Bu ara vermeler genellikle ekonomik sorunlardan kaynaklanmıştır. Hareket dergisi kesintilerle birlikte ilk sayısının çıkış tarihi ile son sayısının çıkışı arasında 43 yıllık bir tarihi birikime sahiptir. Diriliş dergisi ise 32 yıllık bir tarihi birikimi olup (Eroğlu, 1994: 372) Hareket dergisinden daha kısa süreli bir yayın periyoduna sahipken yayım hayatı boyunca toplamda 396 sayı çıkartarak Hareket dergisinden daha fazla yayımlanmıştır. Her iki derginin yayın periyotları da yedidir. Dolayısıyla her iki dergide ayakta kalmak ve yeniden yayımlanmak için ciddi mücadele etmişlerdir.

Siyasallaşma Deneyimleri ve Siyasal Söylem İnşa Çabaları

Topçu ve Karakoç'un siyasal deneyimleri ve siyasal tutumları farklı biçimlerde gerçekleşmiştir. Topçu'nun takipçileri her ne kadar onu her zaman siyaset ötesi ve siyaset üstü konumlandırmasında bulunmuş olsalar da Topçu'da hayatının bir bölümünde siyaseti deneme teşebbüsünde bulunmuştur. İnsanlık ve siyasetin el ele verdiği ender bir şahsiyet olarak gördüğü Ali Fuat Başgil'in adaylığının konuşulduğu bir dönemde o da Başgil'in yanında

yer almıştır. Topçu'nun adı 61 seçimlerinde Konya'dan senato adaylığı konuşulmuşsa da kaynaklarda ve kendi hatıratında bu konuyla ilgili derin bir sessizliğe bürünmüştür (Kara, 2016:50). Topçu doğrudan siyaset kurumu içerisinden ya da siyasi partiler aracılığıyla değil sivil toplum kuruluşları ile daha aktif bir ilişki içerisine girmiştir. Buda onun fikirlerini bir biçimde toplumsallaştırmak ve kitlelere ulaştırmak için her zaman bir çaba içerisinde olduğunu göstermektedir.

Topçu önce ilk başkanlığını Ali Hatipoğlu'nun üstlenmiş olduğu Türk Kültür Ocağında aktif olarak yer almıştır. Türk Kültür Ocağı'nın ana hedefleri arasında Türk milliyetçiliğini yaymak, Türk tarih şuurunu geliştirmek ve kültür milliyetçiliği üzerine çalışmalar yapmak bulunmaktadır. Ardından Bekir Berk'in başkanlığından kurulan ve içerisinde Fethi Gemuhluoğlu gibi isimlerinde bulunduğu Türk Milliyetçiler Derneğinde faaliyetlerde bulunur. Allah, vatan, tarih, dil ve milliyet sloganları ile çok partili yıllara geçiş döneminde etkin bir kuruluş haline gelen dernek Malatya hadiselerinden ciddi zarar görmüştür. Türk Milliyetçiler Derneği'nin kapatılmasından sonra Topçu'yu Milliyetçiler Derneğinde görmekteyiz. Resmi olarak kurucular içerisinde yer almasa da Topçu'nun tüm yakın arkadaşları bu dernekte yer almıştır. Topçu'nun dernekçilikteki başka bir durağı da özellikle Anadolu sosyalizmini savunmaya başladığı yıllarda Milliyetçi Toplumcu Anadolucular Derneğidir. Dolayısıyla siyasete doğrudan girmek yerine çalışmalarını bu sivil toplum kuruluşları aracılığıyla yürütmüştür. Dolayısıyla siyasal yaşama dolaylı katılımı sivil toplum kuruluşları aracılığıyla yapmıştır.

Karakoç, Topçu'ya göre siyasi parti kurma ve onun genel başkanlığını yürütme konusunda son derece ileridedir. 26 Mart 1990'da Fikir, dava ve ahlak partisi aynı zamanda mektep ve ocak (Karakoç, 2012:105) olan Diriliş Partisini kurmuş ve bu partinin genel başkanlığını kapanana kadar devam ettirmiştir. Parti art arda iki seçime katılmadığı için seçim kanunu gereğince 1997'de kapatılmıştır. 2007 yılından yeniden bir parti kuran Karakoç bu sefer partisinin adını Yüce Diriliş Partisi (YÜCEDİRİ-P) olarak belirlemiştir. Karakoç'un siyasi parti genel başkanı olarak yapmış olduğu konuşmalar kitaplaştırılmıştır. Dolayısıyla siyasal mücadelesinin neyi hedeflediği ve bu hedefleri nasıl gerçekleştireceğini buralarda kendisi ifade etmiştir. Yüce Diriliş Partisi internet sitesine baktığımız zaman 2015 yılı mayıs ayına kadar düzenli olarak haftalık konuşmalar yapmıştır. Bu konuşmalar ses ve görüntü ile kayıt altına alınarak parti sayfasında ilgililere sunulmuştur. 2015 yılı mayıs ayından vefatına kadar olan zaman diliminde sadece kurban ve ramazan

bayramlarında kutlama mesajları yayınladığı bunun dışında konuşmalar yapılsa bile bunların parti internet sayfasında yayınlanmadığı görülmektedir (Karakoç, Yüce Diriliş Partisi, 2022).

12 Şubat 1992’de Bursa’da bir düğün salonunda yaptığı konuşmada partileşme sürecinin gerekçesini fikirlerini daha çok topluma yaymak olarak açıklamıştır (Karakoç, 2002: 11). Siyaseti kuru bir siyaset yapmak ve partililik olarak görmeyen Karakoç, siyasetin kişi ve toplum için bu çağda bir zaruret olduğuna hükmetmiştir. Siyaseti kişisel çıkarlar için değil bir aydın sorumluluğu olarak toplum için yapmanın gerekliliğine inanır. Dolayısıyla aydınların siyaset kurumlarını boş bırakmaması, siyaset kurumun gerekliliği olan örgütleri kurması ve harekete geçmesi gerektiğini ifade eder. Bu partiler ve sivil toplum aracılığıyla fikirlerini topluma yayma amacı güden Topçu ve Karakoç bu kuruluşlarda bazı fikirleri daha çok tartışmışlardır. Her iki düşünürün düşünce sistemlerinde ortak olan ve son derece merkezi bir konumu işgal eden, batılılaşma ve modernleşme sertüvenlerini de doğrudan ilgilendiren, meselelerden birisi de millet ve milliyetçilik meselesidir. Birçok konuda birbirlerine yakın ve birbirlerini tamamlayan düşüncelerine rastladığımız Topçu ve Karakoç millet ve milliyetçilik konusunda birbirlerinden uzaklaşırlar. Topçu Türk kimliğine doğrudan atıf yapmaktan, milliyetçi dernekler kurmaktan ve bu derneklerle yakın temas kurmaktan çekinmemiştir. Millet kavramına ümmet kavramını ilintilendirmemiştir. Millet onun için Türk’tür, milliyetçilik ise Türklüktür. Topçu, millet ve milliyetçilik konusunda kendini diğerlerinden ayırtırmak için bazı yeni kavramlar icat etmiştir. Bunların başında kendi milliyetçilik anlayışını “ruhçu milliyetçilik” olarak tanımlaması gelmektedir. Anadoluçuluk ruhçu milliyetçiliğin en esaslı unsuru olarak belirlenmiştir. Anadolu Türkler için vazgeçilmez bir vatan olmakla birlikte Türklük geçmişte kökleri olan, yarınlara uzanacak olan, kültürel, sosyal ve diğer bazı başka özellikleri de birleştiren bir gerçekliktir. Ona göre soy, vatan, dil, din, ekonomi, kültür ve ahlak birliği sayesinde milli birlik oluşmaktadır. Bununla birlikte Topçu millet mistikleri, velileri ve şehitleri ile millet şuurunun ortaya çıktığını düşünmektedir.

Karakoç ise millet kelimesini her zaman “İslam inancını taşıyan ve İslam medeniyetine dâhil olan” bütün insanlar için kullanır. Ona göre Türk, Kürt, İranlı, Arnavut veya Boşnak hangi etnik ırktan olursa olsun bir millet teşkil etmektedir. Batıda kavimcilik(nasyonalizm) olarak kullanılan kavramın Türkçeye yanlış çevrildiğini, bu kavramın milliyetçilikle eş anlam taşımadığını ifade eder (Karakoç, 2012: 85). Dolayısıyla Karakoç literatürde yapılmış

olan millet ve milliyetçilik kavramlarını kabul etmez. O, milleti kiminin dile dayandırarak tanımladığını, kiminin ırk veya menfaate dayandırarak tanımladığını kiminin ise coğrafya ile tanımladığını belirttikten sonra bunların hepsini reddetmiştir. Ona göre kısaca millet ruhtan ibarettir. Ruhu olmayan topluluklar anlamsız birlikteliklerdir. Ruh, bir medeniyete dayanır ki bu da bireyleri birleştirir (Karakoç, 2012: 16). Ruh, medeniyet ve kültür bir keşim kümesi oluştururlar. Kültür, inanış, duyuş, düşünüş ve hareket ediş faaliyetlerinden doğar.

Karakoç ümmet ve millet arasında da derin bağlar kurmuştur. İkisini birbirinden ayırmayan Karakoç milleti astar, ümmeti yüz olarak kabul etmiştir. Bunların birbirleri karşısına konulmasını reddetmiştir. Bu düşüncesini bir aşama daha ileri götürerek Osmanlı dönemini ümmet düşüncesi ile açıklamaya çalışanlara itiraz ederek Osmanlı dönemini millet dönemi olarak kabul etmiştir (Karakoç, 1997: 18). Topçu ise Osmanlı'yı ruhçu milliyetçi bir toplum olarak nitelendirmiştir. Osmanlı, Türk'ün kahraman kılıcı aynı zamanda da İslam'ın ebedi ruhundan neşet etmiş bir devlettir. Bu bağlamda Topçu Osmanlı'nın ruhçu milliyetçiliğinin başlangıç tarihini de 1071 Malazgirt Zaferi ile ilişkilendirmiştir. Ruhçu milliyetçilik söyleminin mimarı olarak Topçu İttihat ve Terakki ile Makedonya'dan gelen milliyetçiliği, Ziya Gökalp'in formüle ettiği milliyetçiliği ve Batı'dan tercüme edilen milliyetçiliği reddetmiştir.

Belirleyici Olan Kim: Filozof mu Şair mi?

Topçu, Bergson üzerine Fransa'da doktora yapmış ve hareket felsefesi çalışmıştır. Dolayısıyla kendisi de bir felsefecidir. Bireyin ve toplumun gelişim çizgisinde felsefenin yerini ve önemini farklı metinlerinde dile getirmiştir. Onun felsefe hakkında ki görüşleri doğrudan tercümeçilik yerine yöntem ve usul konusunda yoğunlaşmaktadır. Karakoç ise felsefeyle entelektüel bir ilgi olarak ilgilenmiş, batılı filozofların metinleri okumuş ve onlardan kendisine fikirler edinmiştir. Ancak günün sonunda Karakoç filozof değil bir şairdir. Şiirleri daha fazla ön plana çıkmıştır. Şiirlerinde düşüncelerini işlemiş, şiiri salt ideolojik söylem ve propaganda malzemesi olarak kullanmamış olsa da şiirleri yoğun mesajlar içermektedir.

Topçu, kendine özgü bir Fransız felsefesinin, kendi topraklarından doğmuş olan bir Alman romantizmi, yüzyıllarca süren bir gelişim sonunda oluşmuş olan bir İngiliz hukuku, sanat alanında yeniliklere her zaman açık olan İtalyanların musikileri vardır. bu değerler o milletlerin yüksek kültürlerine

sahip olduklarının birer göstergeleridir. Beethoven'ı, Balzac'ı, Dostoyevski'yi veya Shakespeare üreten bir kültürel birikim vardır. Avrupa devletleri bu değerleri felsefi bir temele dayandırılmış düşünce devrimleri sonucunda elde etmişlerdir. Cumhuriyetin kuruluş yıllarında Avrupa'yı derinlemesine incelemeleri ve modern bilimleri Türkiye'ye taşımaları için çok sayıda öğrenci Avrupa'ya gönderilmiştir. Burada eğitim almaya gidenlerden birisi de Topçu'dur. Topçu, kendisiyle birlikte burada eğitim almaya gelenlerin Avrupa'yı turistik amaçlarla gezdiklerini, buradaki medeniyet ve modernleşme meselesini anlamadıklarını ifade etmiştir (Topçu, 1999:162). Onun özellikle altını çizdiği mesele batı modernleşmesinin altında yatan ana nedenleri öğrenmek ve buradaki yöntemi almaktır. Aynı şekilde Karakoç'ta çıkış yolu için ilmi bir metot önermiştir. Ona göre ilmi bir metot kullanılarak bir durum tespiti yapılacak, devletin ve toplumun kuvvetli olan yönleri ortaya çıkarılacak ve ardından da fırsatlar ortaya konulduğunda geleceğin açık bir biçimde ortaya konulabileceğini iddia etmiştir (Karakoç, 2002:23).

Karakoç başta Yahya Kemal olmak üzere Ziya Gökalp ve Peyami Safa'nın modernleşme yanlıları olduğunu ancak modernleşmeyi de toplumsal yapıyı da doğru düzgün analiz edemediklerini düşündüğü için eleştirmiştir. Ona göre Namık Kemal hürriyeti rüyasında farklı şekillerde görmüştür, Yahya Kemal ise Babiali'yi baştanbaşa lüks ve yüksek katlı binalarla çevrili olarak düşünmüştür. Karakoç, Yahya Kemal'in Osmanlı düşüncesine inandığını ama bunu söyleme cesareti gösteremediğini belirtir. Karakoç Peyami Safa için de Türk İnkılabına Bakışlar adlı eserinde Batı'dan matematik alamadığımız için bazı gerçekleri ıskaladığımızı yazdığını belirterek onu da eleştirmiştir (Karakoç, 2015:25). Aynı şekilde Türk modernleşmesinin en önemli teorisyeni olan Ziya Gökalp'i de her ikiside eleştirmiştir. Topçu, Gökalp'in başta milliyetçiliğe yüklemiş olduğu anlamı yanlış bulurken onun yöntem ve usul hatası yaptığını da belirtmiştir. Karakoç'ta Gökalp'in musikimizi Bizans'a, şiiri aceme, düşünceyi Araplara mal ederek belirli bir bakış açısını yargıladığını ancak bu bakış açısıyla tarih ve medeniyet konusunda yanıldığını ifade etmiştir. Karakoç, Gökalp'in güçlü bir kalemi ve sistematik bir kafası olduğunu kabul etmekle birlikte yorumlarında yanıldığını ifade etmiştir. Bu tezlerin karşısında Karakoç kendi bakış açısının semavi ve dünyevi dinamiklerin yeniden keşfini sağlayacağını iddia etmiştir (Lekesiz, 2003). Burada bahsedilen yeniden keşfi sağlayacak bazı sembol isimler bulunmaktadır. Mevlana Anadolu'nun yeniden kuruluşunda metafizik planda mimardır. Yunus çağının şartları gereği Türklerin şairi olarak hiçbir dar ekolün adamı olmamıştır (Karakoç, 1965: 16). Mehmet Akif, büyük Türk toplumunun

ölüm kalım savaşının bir cephe şairidir (Karakoç, 2011: 50). Dolayısıyla bütün bu isimler ürettikleri eserler ve toplum tarafından benimsenin yönleri ile örnek şahsiyetlerdir. Aynı isimler üzerinde Topçu ile aralarında bir ittifak bulunmaktadır. Hem Toçu hem de Karakoç başta Mehmet Akif olmak üzere Yunus Emre üzerine müstakil eserler kaleme almışlardır. Dolayısıyla bir filozof ve bir şair toplumun sosyo-kültürel kalkınmasını sağlayacak öncü şahsiyetlerde ittifak etmişlerdir. Karakoç medeniyet anlamında bu öncü şahsiyetlerin takip edilmemesi durumunda yeni bir medeniyet kurulamayacağını bu durumda da sonunda esarete düşüleceğini belirtmiştir (Karakoç, 2002:44).

Sonuç: Yeşil Sarıklı Ulu Hocaların Bilmedikleri ve Öğretemedikleri

Türk düşünce dünyasında Topçu ve Karakoç düşüncesi yukarıda özetlemeye çalıştığımız ana konularda kırılmaları ve süreklilikleri ortaya koymuştur. Her iki düşünürün ortak kırılma ve süreklilik fikirleri olduğu gibi farklılıkları da bulunmaktadır. Karakoç, Topçunun ardılı olarak doğrudan onu eleştiren bir fikir ortaya koymamıştır. Ancak genel düşünceleri karşılaştırıldığında birbirlerinin aynısıdır da denemez. Her iki düşünür için kendi aralarında kırılma noktası olarak görülebilecek önemli bir alan olarak Necip Fazıl ile olan ilişkileri, iletişimleri ve düşünceleri gösterilebilir. Topçu ve Necip Fazıl yaş ve akran olarak birbirlerine yakındır. Topçu, Kısakürek'ten daha erken yaşta vefat etmiştir. Hatta hastanede son anlarında Kısakürek Topçu'yu ziyaret etmiş, sonradan bu ziyaretinin sebebini, Topçu'nun Anadolu sosyalizmi gibi Necip Fazıl'a göre sapma olarak kabul edilecek fikirlerinden dönüp dönmediğini görmek için gittiğini söylemiştir. Dolayısıyla ikili arasında bir mesafenin olduğu aşikârdır. Karakoç ise Necip Fazıl'dan yaşça küçük olmakla birlikte Büyük Doğu dergisinde Necip Fazıl'ın yanında çalışmıştır. Daha sonra kendi nedenlerinden ötürü dergiden ayrılmıştır. Topçu ve Karakoç'un Necip Fazıl ile olan farklı ilişki biçimleri aslında kırılmalar olarak nitelendirebileceğimiz fikirlerden dolayıdır. Topçu savunduğu isyan ahlakı ve Anadolu sosyalizmi fikirlerinde Karakoç'un diriliş nesli savunusuna göre yalnız kalmıştır. Bugün diriliş neslinin savunucu olduğunu iddia edenler muhafazakâr ve İslamcı camiada olmakla birlikte Topçu'nun Anadolu sosyalizmini bu yapılarda savunulara pek rastlanmaz. Bu bağlamda düşünce geleneği açısından bakıldığında Karakoç'un edebi metinleri ve şiirleri ile daha ön plana çıkan görüşleri Topçu'ya göre

daha fazla kitleleşmiştir. Bunun belki farklı bir nedeni Karakoç'un daha geç bir dönemde vefat etmiş olması gösterilebilse de Karakoç'un talihsizliği de onun şiirlerine hayran olanların partisine ve siyaset biçimine son derece ilgisiz kalmış olmalarıdır. Muhafazakâr bir iktidar döneminde muhtemelen kendi şiirlerini ezberlemiş, belki de ona üstat diyenlerin oluşturduğu iktidar seçkinleri, hatta kendisine en büyük ödülü bizzat mütevazı parti binasına giderek takdim etmiş olmalarına rağmen onu siyaseten yok saymışlardır. Onun siyasal söylemini ve eleştirilerini görmezden gelmişlerdir. Belki şimdi, vefatından sonra, birazda duygusal bir havanın yaratmış olduğu nostaljik atmosfer sayesinde onun siyaseten ne söylediklerine bakıp, üstatlarının haklılıklarına hayıflanıyor olabilirler. Güzel şiirler yazmış ve kaliteli edebi metinler üretmiş Karakoç'un ilerlemiş yaşında bir siyasal parti lideri olarak ulusal ve uluslararası güncel gelişmeler hakkında, küresel ekonomi hakkında veya teknolojik gelişmelerle ilgili söylediklerinin tamamının doğruluğu elbette tartışılır. Karakoç siyaseten yok hükmünde sayılmış olsa da Topçu ona göre daha şanssızdır. Çünkü o özellikle Anadolu sosyalizmini, Türk kimliğini ve Türk milliyetçiliğini yüksek sesle vurguladığı zamanlarda daha fazla yalnızlaşmıştır. Ancak Topçu fikirlerinde sabit kalmış, kitlelerin kendine olan görece ilgisizliği karşısında kimi zaman içe çekilmeler ve kendine dönüşler sergilese de bir biçimde sahalara yeniden dönmesini de bilmiştir.

Batılılaşma ve modernleşme her iki isim tarafından sürekli gündemde tutulmuştur. Karakoç'a göre Batıya yenilginin sebepleri aranırken çoğu zaman askeri alanda başlayan tespitleri "teşhis eksikliği" olarak değerlendirmiş, teşhis eksikliği sonucu ise paniğe kapılma, acelecilik ve telaş yüzünden toplum psikoloji derinden bozmuştur (Karakoç, Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı, 1999: 47). Aynı şekilde Topçu'da Tanzimat döneminden başlayarak batılılaşma ve modernleşme ile ilgili yapılan yorumların eksik ve hatalı olduğunu iddia etmiştir. Onları bu konuda birleştiren ortak görüş Batının tam batmaya başladığı bir zaman dilimine girdiğimizi, batının da bu batıştan kurtulmak için bize bakacağını umduğu bir dönemde biz batıya bakmaya başladık (Karakoç, 1999: 76) görüşüdür. Eğer kendi durumumuzu doğru yorumlayabilirsek Batı bize bakacak ve bizim ürettiğimiz eserlere dikkat kesilecektir. Dolayısıyla Doğu toplumları kendileri için birer hedef belirlemelidir. Bu hedef bir ütopyada olabilir. Bu bağlamda Karakoç'un da bir ütopyası vardır, bu ütopyasında devlet 250 milyon nüfustan oluşmalı, boydan boya uzunluğu da 4000 km olmalıdır. Güçlü bir ekonomisi de olan böyle bir devlet ancak uzun süre ayakta kalabilir (Karakoç, 2012: 109).

Sonuç olarak Topçu'nun Hareket dergisiyle başlayan ve İsyân Ahlakı ile özetlenen düşünce ve söylemleri ile Sezai Karakoç'un Diriliş Neslinin Amentüsünde özetlenen düşünce ve söylemler arasında önemli benzerlikler bulunmaktadır. Bu düşünce ve söylemlerdeki benzerlikler Türk düşünce-sinde kırılma ve süreklilikleri olan başta modernleşme, batılılaşma, millet ve milliyetçiliği nasıl algılama, toplumu düştüğü durumdan kurtarma gibi birçok farklı konuda görülebilmektedir. Her ikisinin de uzun yıllar devam eden önemli bir dergicilik faaliyet bulunmaktadır. Dergiciliği kitlelere fikirlerini yayabilmek amacıyla çıkardıklarını öner sürmüştürler. Sivil toplum örgütlerinde aktif ya da pasif biçimde yer almaları veya doğrudan siyasi parti kurarak toplumsal yaşama müdahil olma çabaları da birbirlerine benzeşmektedir. Günün sonunda Karakoç'un siyasi partisinin Türk toplumundan aldığı oya bakarak bir yorum yapacaksa yeşil sarıklı ulu hocaların eksik bıraktığı, öğretilmediği ya da bilmediği şeyler de var olabiliyormuş

Kaynakça

- Bauer, S. (2014). *Rönesans Dünyası, Aristoteles'in Yeniden Keşfinden Konstantinapolis'in Keşfine*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Berman, M. (2014). *Katı Olan Herşey Buharlaşıyor*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Eroğlu, E. (1994). Diriliş. T. D. Vakfı içinde, *İslam Ansiklopedisi* (Cilt 9, s. 372). Ankara: TDV Yayınları.
- Kara, İ. (2013). *Nurettin Topçu Hayatı ve bibliyografyası*. İstanbul: Dergâh yayınları.
- Kara, İ. (2016). Ahlak Davasına Adanmış Bir Ömür: Nurettin Topçu. Gündoğdu, & C.İşcan içinde, *Nurettin Topçu Sempozyum Kitabı* (s. 19-39). Atatürk Üniversitesi Yayınları .
- Karakoç, S. (1965). *Yunus Emre*. İstanbul: Diriliş Yayınları.
- Karakoç, S. (1997). *Edebiyat Yazıları II*. İstanbul: Diriliş Yayınları.
- Karakoç, S. (1999). *Çağ ve İlham 1 Metafizik Gerilim Şartı*. İstanbul: Diriliş Yayınları.
- Karakoç, S. (1999). *Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı*. İstanbul: Diriliş Yayınları.
- Karakoç, S. (2002). *Çıkış Yolu I Ülkemizin Geleceği*. İstanbul: Diriliş Yayınları.
- Karakoç, S. (2008). *İnsanlığın Dirilişi*. İstanbul: Diriliş Yayınları.
- Karakoç, S. (2011). *Edebiyat Yazıları III*. İstanbul: Diriliş Yayınları.
- Karakoç, S. (2012). *Diriliş Neslinin Amentüsü* (17. Baskı b.). İstanbul: Diriliş Yayınları.
- Karakoç, S. (2015). *Çıkış Yolu II: Medeniyetimizin Dirilişi*. İstanbul: Diriliş Yayınları.
- Karakoç, S. (2022, 07 01). *Yüce Diriliş Partisi*. <http://yucedirilis.org.tr/konusmalar/> adresinden alındı
- Lekesiz, Ö. (2003). Diriliş ve Uygarlık. *Hece Dergisi*(73), 354-375.
- Topçu, N. (1997). *Türkiye'nin Maarif Davası*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Topçu, N. (1998). *Kültür ve Medeniyet*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Topçu, N. (1999a). *Varoluş Felsefesi- Hareket Felsefesi*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

- Topçu, N. (1999b). *Yarıncı Türkiye*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Topçu, N. (2006). *İsyân Ahlakı*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Topçu, N. (2011). *Amerikan Mektupları Düşünen Adam Aranızda*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Ülken, H. Z. (2008). *Tarih ve Millet Şuuru*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Yorgancılar, S. (2022). *Türk Modernleşmesi ve Nurettin Topçu*. Konya: Çizgi Yayınları.